

HOLD NORGE RENT

Veileder
Returpunkt

Returpunktveileder

Forsøpling rundt returpunkter for glass- og metallemballasje og ved tekstilinnsamlingsbokser er et velkjent problem i norske kommuner. Forsøplingen er til sjenanse for kommunens innbyggere og er ressurskrevende for kommuner og andre innsamlere å fjerne.

Høsten 2022 gjennomførte derfor Norwaste og Hold Norge Rent en studie om forsøpling ved returpunkter i Sandnes kommune¹, hvor Fretex, Sirkel Glass og Sandnes kommune var samarbeidspartnere.

Denne veilederen bygger på innsikt fra studien, samt innsikt om forsøplingsatferd, faktorer som øker faren for forsøpling (forsøplingsrisiko), og andre relevante studier.

Basert på dette presenterer veilederen 10 konkrete tiltak for å redusere forsøpling ved returpunkter.

Uansett hvilke tiltak som settes i verk, anbefaler Hold Norge Rent å måle forsøpling både før og etter, for å måle effekt.

Vi anbefaler også spørreundersøkelser og adferdsundersøkelser blant innbyggerne før utvikling av tiltak, for best mulig resultat.

Ta kontakt på post@holdnorerent.no hvis du ønsker å få utført en slik måling, eller har spørsmål om måling eller tiltak.

¹ [Forebygging av forsøpling rundt returpunkt](#)

Anbefalte tiltak

1. Erstatt returpunkt med henteordning ved husholdningene

Innbyggerne har større eierskap til egen bolig og nærområde enn til returpunkter utenfor egen eiendom.

Flere kommuner som har innført henteordning har opplevd mindre forsøpling, kostnadsbesparelser, høyere innsamlingsgrad og etter hvert høyere innbyggertilfredshet. Derfor anbefales innsamling av glass- og metallemballasje sammen med annet avfall fra husholdninger.

Dersom innsamlingen i tillegg flyttes innendørs, er forsøplingsrisikoen ytterligere redusert.

En forutsetning for overgang fra bringe- til henteordning er at det er praktisk gjennomførbart i kommunen. Henteordning for tekstilinnsamling er lite utprøvd, om i det hele tatt, per 2023.

Returpunkter i nærområdet gir større eierskap.
Foto: AKS

Anbefalte tiltak

2. Fjern tekstiltårn fra returpunkt og flytt innsamlingen innendørs

Risikoen for forsøpling reduseres ved å flytte tekstilinnsamlingen innendørs, for eksempel ved å flytte tekstiltårn inn i butikk, til (mini)gjennbrugsstasjon eller andre aktuelle steder.

Forsøplingsrisikoen reduseres betraktelig ved å gå over til at tekstilinnleveringen overvåkes, og ideelt sett tas imot av en person, f.eks. en butikkansatt.

En forutsetning for å lykkes er å ha mange nok mottaksteder og lange åpningstider, inkludert kveld.

3. Erstatt igloer og kteinere med nedgravde avfallsbrønner

Forsøpling gjemt bak store tekstiltårn og igloer for glass- og metallemballasje er et vanlig problem.

Nedgravde avfallsbrønner er mindre, så det er vanskeligere å gjemme forsøpling bak beholderne². En studie i Belgia har blant annet vist god effekt på forsøpling ved overgang til nedgravde løsninger³.

En forutsetning er at beholderne tømmes før de blir fulle.

Forsøk med tekstilinnsamling under bakkenivå har dessverre vært mislykket på grunn av fukt, så dette er ikke en løsning for tekstiler.

² [Redusert forsøpling gjennom bedre oppsamlingsløsninger](#)

³ [Mooi Makers, glascontainermatten](#)

4. Sørg for presentable returpunkter gjennom vedlikehold og hyppig rydding

Dersom vi oppfatter et sted som uryddig og lite innbydende, øker forsøplingsrisikoen, dvs. sjansen er større for at vi forsøpler, særlig dersom det finnes søppel der fra før.

Parkeringsplasser med returpunkter oppfattes ofte slik. Derfor er et viktig forebyggende tiltak å holde både innsamlingsbeholdere og omgivelsene rundt pene, rene og til enhver tid fri for søppel.

Nedgravde avfallsbrønner utenfor Mega Brueland i Sandnes.
Foto: AKS

5. Dekk kunnskapshull om avfallshåndtering hos innbyggerne

Ofte henstilles avfall ved returpunkt og blir en kilde til forurensning.

Det kan være fordi avfallet oppfattes som at det skal i beholder, f.eks. produkter laget av glass, metall eller tekstil. Det kan også tenkes at innbyggerne ikke vet hvilke løsninger som finnes for det de skal kaste.

I begge tilfeller er det behov for bedre informasjon til innbyggerne.

Før informasjonstiltak settes i verk, anbefaler vi å undersøke om kunnskapshull virkelig er årsaken til forurensningen, for eksempel gjennom en spørreundersøkelse.

Etterlatte møbler på et returpunkt på Gandal Torg.

Foto: Fretex Sandnes

6. Gi innbyggerne et bedre tilbud for avfallshåndtering

Faren for forsøpling øker når gjenvinningsstasjonene har begrensede åpningstider, det er langt til mottak, dyrt å levere, eller det på andre måter er upraktisk for innbyggerne å bli kvitt avfall, brukbare gjenstander og klær.

Vi anbefaler å teste tiltak som for eksempel amnestikampanjer med gratis levering, mobile gjenvinningsstasjoner eller utvidede åpningstider. Det kan også være lurt å fjerne avgift på innlevering av gjenstander som ofte hensettes ved returpunkt

7. Reduser antall beholdere per returpunkt

Et stort antall beholdere ser ut til å øke sjansen for forsøpling. Det kan også se ut til at det er mer forsøpling knyttet til tekstilinnsamling.

Vurder derfor å redusere antall beholdere per returpunkt og holde tekstilinnsamling og glass- og metallinnsamling separat for å se om det har ønsket effekt.

8. Gjør det vanskelig å gjemme forsøpling

Bortgjemte returpunkter gjør det enklere for folk å hensette avfall ubemerket. I tillegg vil for eksempel busker, murkanter og andre små forhøyninger gjøre det mulig å gjemme avfall.

Sørg derfor for å velge oversiktlige omgivelser til beholderne, og still dem opp samlet og frittstående.

Vurder også gjerne videoovervåkning eller andre virkemidler som kan få folk til å føle seg iakt tatt, som for eksempel påmalte øyne på eller ved beholder. Stemmeaktivering kan bidra til større effekt.

Informasjon om straffeforfølgelse er bra og faktisk bøteleggelse gir troverdighet.

Eksempel på videoovervåket returpunkt.
Foto: AKS

9. Tydelig og enhetlig informasjon på returpunkt

Innbyggerne kan oppleve at avfallsleveringen blir uforutsigbar når det er variasjon i utseende og type informasjon på beholderne.

Mengden informasjon bør begrenses og være entydig. Gi for eksempel konkret informasjon om hvor gjenstander som ofte hensettes ved returpunkt kan leveres.

Følg prinsipper om atferdspsykologi og appeller til å følge sosiale normer. Budskap bør alltid brukertestes før implementering.

10. Vurder avfallsløsning for poser og småsøppel ved returpunkt

Enkelte returpunkter er stort sett rene og pene, men det er likevel en del småsøppel å finne. I disse tilfellene, anbefaler vi å teste egnede avfallsbeholdere med lite innkast til småsøppel og poser.

Dette er et tiltak som i verste fall kan føre til mer forsøpling, og vi anbefaler derfor utprøving som følges nøye opp .

HOLD NORGE RENT

Adresse: Nedre Vollgate 9, 0158 Oslo

Telefon: 40 00 14 38

E-post: post@holdnorerent.no

Vipps # 526385

Bankkonto: 1503.57.91334

Organisasjonsnummer: 914 773 547

holdnorerent.no

Denne veilederen er utarbeidet av Hold Norge Rent på bakgrunn av Norwaste og Hold Norge Rents prosjekt i samarbeid med Sandnes kommune, Sirkel glass og Fretex. Vi takker for samarbeidet. **Hold Norge Rent 2023.**

Med støtte fra

Handelens
Miljøfond